

Hindistan Cumhuriyeti Çelik Bakanlığı: Kurumsal Bir İnceleme

Ministry of Steel of The Republic of India: A Corporate Review

Ümit Remzi ERGÜN^a

Özet

Modern devletin ortaya çıkmasında devletin merkezîyetçi özelliği, kamu hizmetlerini önem düzeylerine göre bölümlere ayırmayı zorunlu kılmıştır. Bu idarî bölümlendirmelerin etkin kamu yönetimi açısından uzmanlaşma, verimlilik ve idarî çatışmaları bertaraf edeceği varsayılmıştır. Çalışma, Hindistan'ın doğal kaynak zenginliği açısından ve demir çelik sektöründe uluslararası ticaretteki konumu ile ilgili olarak Hindistan Çelik Bakanlığı özelinde kurumsal bir inceleme yapmaktadır. Ülkede, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, KOBİ Bakanlığı, Maden Bakanlığı ve Ağır Sanayi Bakanlığı'ndan ayrı olarak kurulmuş çelik bakanlığının varlığı dikkat çekici olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada yöntem olarak alanyazın taraması ve doküman analizi kullanılmıştır. Ülkenin, çelik sektöründeki rekabetçi yapısının yüksek olmasında ve dünyanın ikinci büyük çelik ihracatçısı konumunda bulunmasında müstakil bir hizmet birimi olarak Hindistan Çelik Bakanlığı'nın etkisi araştırılmıştır. Çalışma, Hindistan'da geçmişte ve günümüzde çelik varlığı, Hindistan Çelik Bakanlığı'nın tarihçesi, faaliyetleri ve organizasyon yapısı, bütçesi, bakanlığın eylem ve politikaları ile siyasi tepkiler başlıklarında konuyu ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Demir Çelik, Hindistan, Çelik Bakanlığı

Jel Kodları: D70, E60, O38

Başvuru: 04.05.2023

Kabul: 27.09.2023

Abstract

In the emergence of the modern state, the centralist characteristic of the state made it necessary to divide public services into departments according to their level of importance. It is assumed that these administrative divisions will eliminate specialization, efficiency and administrative conflicts in terms of effective public administration. The study conducts an institutional analysis of the Ministry of Steel of India in terms of India's natural resource wealth and its position in international trade in the iron and steel sector. The existence of the Ministry of Steel, which was established separately from the Ministry of Commerce and Industry, the Ministry of SMEs, the Ministry of Mines and the Ministry of Heavy Industries, is considered remarkable. Literature review and document analysis were used as methods in the study. The impact of the Ministry of Steel as a separate service unit on the country's high competitiveness in the steel sector and its position as the world's second largest steel exporter was investigated. The study examines the presence of steel in India in the past and present, the history, activities and organizational structure of the Indian Ministry of Steel, its budget, the actions and policies of the ministry, and political reactions.

Key Words: Iron Steel, India, Ministry of Steel, Ministerial Review, Ministry

Jel Codes: D70, E60, O38

^a Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Yönetim Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı, umit.r.ergun@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8967-1892

GİRİŞ

Ülkelerin iktisadî yapılarının şekillenmesinde doğal kaynaklar, etkili faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bir ülkenin iktisadî gelişiminin sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinin oluşturduğu ana çerçeve içerisinde gerçekleştiği kabul edildiğinde, doğal kaynaklara doğrudan bağımlı olan bu sektörlerin, ülkenin iktisadî yapısı ile kuvvetli ilişki içerisinde buldukları görülmektedir. Kalkınma hamlelerinin lokomotif gücü olan doğal kaynaklar ile sanayileşmenin lokomotif gücü olan demir çelik sektörü birbirleriyle sürekli devinin ve etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu etkileşimin verimli yönetimi ise siyasal iktidarın meşruiyeti ile hangi konuda, hangi temel görevlerin nasıl yerine getirileceğinin belirlenerek uygulanabilmesi ile gerçekleşmektedir. Etkin politika yönetiminde bir makam olarak bakanlık, bakanlar kurulu veya yürütme unsurlarında sayıca bir birimin fazla olması istenciyle değil, ülke sınırları içerisinde yaşayan gerçek, faaliyetlerini sürdüren tüzel kişilerin veya ülkenin sınır ötesi ilişkilerinin iyileştirilmesinin gönenciyle sorumluluk üstlenildiğinin göstergesidir. İktisadî faaliyetlerde öncü rol üstlenen devlet, aynı zamanda ülke sınırları içerisinde piyasa ekonomisinin geliştiricisi, piyasa yönlendirebilme yetenekleri ile uluslararası ticarete farklılaşabilmenin rekabetçisi, devlet gücünün doğal yapısı ile iktisadî açıdan zenginliğin kaynağı olarak da ifade edilebilecektir.

Ülkeleri etkileyen temel güçler ve trendler, çevre sorunlarının büyümesi, korumacılık ve ekonomik blokların büyümesi, çok uluslu şirketlerin sınırlar ötesi bir nitelik kazanması, hızlı teknolojik ilerlemeler, çatışan politikalar ve kabilecilik ile küresel karşılıklı bağımlılık olarak ifade edilebilecektir. Bu bağlamda çevre sorunlarının büyümesi ele alındığında, gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş ülkeler arasında algı ve anlayış farklılıklarına rastlanılmaktadır. Gelişmiş ülkelerin, çevreye ilişkin yasaların gevşek olduğu veya hiç olmadığı yoksul ülkelerdeki daha düşük maliyetli üretime kıyasla, dezavantajlı bir duruma düşmeleri şikâyete konu olurken, az gelişmiş ülkeler, çevresel yasa ve düzenlemeleri kendi ekonomik gelişmelerini geriletken bir tehdit olarak algılamaktadırlar. Korumacılık ve ekonomik blokların büyümesi ise uluslararası ticarete iki taraflı, bölgesel ve çok taraflı yönetim, tarafların birbirleriyle uyumlu olabilmesi açısından kritik bir önem arz etmektedir. Ülkeleri etkileyen temel güçler ve trendlerden ağırlıklı olarak etkilenen faktörlerden biri de çok uluslu şirketlerin sınırlar ötesi nitelik kazanmalarıdır. Kazandıkları bu nitelik ile çok uluslu şirketler, serbest uluslararası organizasyonlardan son derece programlı, küresel erişime sahip süper şirketlere doğru evrilmişlerdir. Bunlardan çoğunun cirosunun, birçok ülkenin GSMH'sinden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu nedenle bazı çok uluslu şirketlerin buldukları ülkenin politik sistemi, ekonomi politikası, endüstriyel gelişmesi ve yeni iş yaratması konularında ülkede önemli bir etkinliğe sahip oldukları ifade edilebilecektir. Pek çok endüstride, verimliliği arttıran teknoloji, toplam maliyetin oranı olarak işgücü maliyetlerinin azalmasına yol açmaktadır. Aynı zamanda teknoloji ve modern tasarım şirketlerin malzemenen tasarruf yapmasına da imkân sağlamaktadır. Bu nedenle Hindistan'ın teknolojik değişiminin özellikle son yıllarda gösterdiği dışa açılma ve küreselleşme eğilimleri ile ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Soğuk Savaş'ın sonu, uluslar arasında kökleri iktisadî ve etnik sorunlara giden ciddi sorunlara yol açmıştır. Bu noktada Hindistan gibi kültürel olarak çeşitlenmiş grupların yoğun olarak yer aldığı bölgelerde süregelen gerilimler, rakip oluşumunu arttırarak pekiştirmiş, iktisadî ve sosyal farklılıklar gerginlikleri ile beraber politik alana taşımıştır. Çok fazla etnik çoğulculuğun çatışmaları ve yaşanan politik huzursuzluklar, ulusal refahı yaratmanın temel engelleri arasında yer almaktadır. Küresel karşılıklı bağımlılık koşulları altında ise ülkelerin yapabilecekleri en kötü seçimler örneklendirilirken Brezilya ve Hindistan özelinde ülkelerin kendi kendine yeterlilik yollarını seçmelerine yer verilmektedir. Örneğin, Hindistan'ın uzun bir dönem boyunca her şeyi kendi başına yapmaya çalışması bilgisayar ve teknik işlemler gibi anahtar teknolojilerde geride kalmasına neden olarak gösterilebilecektir (Kotler, Jatusripitak ve Maesincee, 1997). Demir çelik sektörü özelinde bu durum ele alındığında Hindistan'ın eski çağlarından bugüne potansiyeli elinde bulundurduğu ve hem ulusal hem de uluslararası ticarî ve politik sistemde demir çelik sektörünün getirilerinden öncü ülkeler arasında sayılabilecek kadar faydalandığı görülmektedir.

Siyaset, aynı zamanda aktörlerin, birçoğu diğer aktörlerinkiyle çatışan değişik hedeflerine ulaşmak için ne kadar gücü elinde bulundurmaları gerektiği ile ilgili de bir konudur. Bu durum, uluslararası sistemlerin herhangi bir zamanda potansiyel savaş durumu sergilemesine de etki etmektedir. Güvenliğin, herhangi bir siyasî aktör tarafından garanti edilememesi, devletleri güvenliklerini garanti altına alabilmek için askerî ve ekonomik güce yönlendirmektedir (Balaam ve Dillman, 2021: 34). Uluslararası ekonominin gelişimi, Sanayi Devrimi ile serbestlik kazanan verimli güçler, teknolojinin modernizasyonu gibi etkenler doğal olarak büyük güçlere daha çok yararlı olmuş, sanayide yaşanan gelişmeler hem ekonomik ve jeopolitik eğilimleri arttırmış hem de ekonomik zenginlik göstergelerine etki etmiştir (Kennedy, 1991: 169, 170, 171). Günümüzde uluslararası faktörlerin birçoğu ülkeler arasında çeşitli yaptırımların uygulandığı iktisadî stratejiler ile şekillendirilmektedir. Çalışmada ele alınan konunun önemi de iktisadî özellikleriyle devlet yönetimine örnek bir inceleme olarak seçilen Hindistan Çelik Bakanlığı'nın incelenmesidir.

1. HİNDİSTAN'DA ÇELİK VARLIĞI

Bir ülkede, bir konuya veya politikaya bakanlık tahsis edilmesi seçilen konu veya politikanın önemi ile ilişkilidir. Bu önem düzeyi, ulusal veya uluslararası konjonktürel değişimlerin getirdiği yeni bir konu veya gündeme ilişkin olabildiği gibi ülkenin tarihinde varlığı ve yeri yıllardır değişmemiş konulara ilişkin de olabilmektedir. Hindistan Çelik Bakanlığı da ülkenin bağımsızlığını kazandığı 1947 yılından beş yıl sonra kurulmuş olmasına rağmen, dünya demir çelik tarihi içerisinde

Hindistan'ın konumu çok daha eski dönemlere dayanmaktadır. Bu nedenle, çalışmada öncelikle Hindistan'ın geçmiş ve günümüz koşullarındaki çelik varlığının bilinmesi anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

1.1.Hindistan'da Çelik Varlığının Tarihçesi

Ana metal sanayinde büyük bir dilimi kapsayan demir-çelik sektörü, birçok sektöre girdi sağlaması açısından öncelikli ve önemli endüstriler arasında yer almaktadır. Demir çelik sektörü için bu öncelik ve önemlilik, iktisadî kuram ve ekollerden ve hatta ticarî coğrafya kavramlarından daha da öncesine dayanmaktadır. Çelik, demir cevherinden elde edilen bir alaşım olup, sertlik ve şekil verilebilirlik açısından kullanıcılarına avantaj sağlamakta ve ekonomik değeri yüksek ürünler arasında sınıflandırılmaktadır.

Demir cevheri ilk önceleri takı malzemesi olarak M.Ö. 2000'li dönemlerde, çeliğin geliştirilmesinden sonra kullanılmıştır. Metal olarak demirin elde edilmesi ve işlemlendirilmesi süreçlerinde M.Ö. 3000'li dönemlerden M.Ö. 2000'li dönemlere dek Çin ve Hindistan'da yüksek bir gelişmişlik düzeyinin bulunduğu bilinmektedir. Metalürjik geçmiş incelendiğinde ise Güneydoğu Asya bölgesi için yapılan en önemli tespitlerden biri de bakırı ve tuncu tanımadan, dolayısıyla bölgenin Bakır Çağı ve Tunç Çağı'nı yaşamadan Demir Çelik Çağı'na geçiş yapmış olmasıdır. Hintlilerin eski çağlarda demircilik sanatının gelişmişlik düzeyini yükselttikleri bilinmektedir. Hindistan'ın Eski Delhi kenti, bugün birbirinden ayrı sekiz bölge olarak gelişmiş bir yerleşim alanıdır. Bu sekiz bölgeden en son kurulan sekizincisi ise İngilizler tarafından oluşturulan Yeni Delhi kentidir. Tarihi dönem ürünlerinden Eski Delhi'de yer alan Gazneliler döneminde inşa edilen *Kutub Minar* isimli yapıda yer alan, 7.21 m yüksekliğine, 41 cm taban, 30 cm tepe çapı büyüklüğüne, 6 ton ağırlığına sahip, koni şeklinde dövme demirden oluşan sütun, küçük boyutlu korozyon izleri dışında paslanmadan günümüze ulaşmayı başarabilmiştir. Sütunun meteorolojik olaylara rağmen, 1600 yılı aşkın bir süredir varlığını koruması onu arkeologların ve metalürjistlerin ilgi odağı haline getirmiştir. M.S. 320-540 yılları arasında hüküm süren II. Chandragupta tarafından Hindu tanrısı Vişnu adına 402 yılında dikilmiştir. Yapı aynı zamanda 1206-1210 yılları arasında hüküm süren Türk Sultanı Kutbeddin Aybek'in yıktırıp yerine inşa ettirdiği Kuvvetü'l İslâm Camisi yerleşkesinde, Hint tapınağından geriye kalan tek parça özelliğini de taşımaktadır. Hindistan'da demirin ilk eritildiği tarih bilinmemekle birlikte geçmişi, M.Ö. 1500'lere uzanan en eski Hindu dinî kitabı *Rig-Veda*'da demir üretiminden söz edilmektedir. Hint mitolojik metinlerinden olan, *Upanhishad*'larda ise metalürjik faaliyetlerden söz edilmekte, M.Ö. 4'üncü yüzyılda bilgin *Kautilya* tarafından kaleme alınan *Arthashastra* isimli eserde cevherden metal özütleme ve alaşım teknikleri konularında bilgiler yer almaktadır (Tez, 2012: 11, 29, 31, 32).

Eski Çağlar'ın çelik yapımını ana hatlarıyla iki kültür arasında gruplandırarak ifade etmek de mümkündür. Bunlardan birincisi, Sri Lanka ve Orta Asya kültürü; diğeri de Hindu Hindistan kültürüdür. Bu kültürler, tarihi şahsiyetlerine doğal kaynaklardan yapılan atıflarla da isim vermişlerdir. Timur'un adının eski Türk dilinde demir, Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu Temuçin'in adının ise demirci anlamlarına gelmeleri bu duruma örnek olarak verilebilecektir. Hindistan'ın M.Ö. birinci bin yıldan Orta Çağ'a dek ürettiği Hindistan çeliği, İslâm dünyasında Şam çeliği, İran'da pulad, Rusya'da boulat isimlendirmeleriyle bilinmektedir. 18'inci yüzyıla gelindiğinde ise İngilizler tarafından wootz steel olarak adlandırılan Hindistan çeliği Avrupa topraklarına ulaşmış, ürünün isimlendirmesi ise vaftiz edilmiş çelik olarak gerçekleşmiştir. Ürünün rağbet görmesinin temel nedeninin kendi döneminin en iyi kılıç, kama gibi saldırı ve savunma enstrümanlarının hammaddesi olmasıdır. Dövme demir, bitkisel lif ve kil malzeme ile özel bir üretimden geçirilerek elde edilen Hint çeliğinin, üretim tekniğinin Hintliler tarafından birkaç yüzyıl boyunca sır olarak saklandığı da bilinmektedir. Çeliği özellikli kılan bir başka faktör ise geçmiş dönemlerde, özellikle Sri Lanka'da, yüksek mevkilere kurulan demir fırınlarının Muson rüzgârları yardımıyla çalıştırılması sonucunda, hava akımından elde edilen faydanın yüksek sıcaklık elde edilmesine imkân tanınması sonucunda nihaî ürünün daha kaliteli olarak ortaya çıkmasıdır (Hummel, 2004).

1.2.Günümüzde Hindistan'da Çelik Varlığı

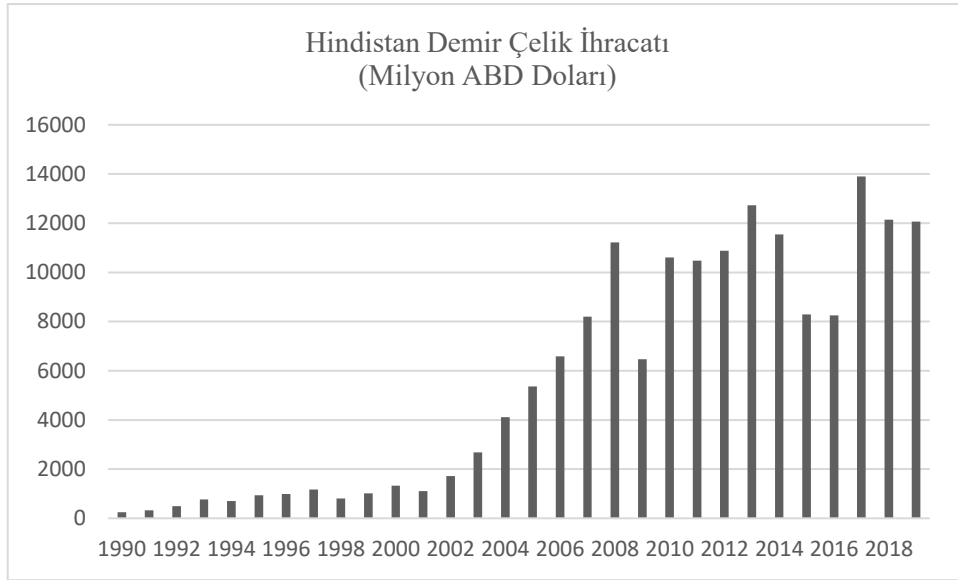
Çelik, dünya ülkelerinin endüstriyel yapılarının gelişmişliğe evrilmelerinde ana malzeme olarak kabul edilmektedir. Mühendislik bilgisi ve tekniği gerektiren ürünlerin tümü, mekanik aletler, inşaat malzemeleri, teller gibi ürünlerin dışında hammadde olarak ve hurda ürünlerden geri dönüşüm sağlanabilen özellikleri nedeniyle çelik, toplumların siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal yapılarında pozitif ve köklü değişimlerin yaşanmasında katalizör görevi görmüştür.

Hindistan'da bağımsızlığın kazanılmasına müteakip göreve gelen hükümetler, Hint çelik endüstrisinin gelişimine büyük önem vermişlerdir. 1991 malî yılında beşinin tamamı kamu sektöründe olmak üzere altı büyük tesis, on milyon tonluk üretim gerçekleştirmiştir. Hindistan'da üretimin geri kalanı olan 4.7 milyon tonluk üretim ise özel müteşebbis olarak faaliyet gösteren 180 işletmeden elde edilmiştir (Barad, 2010: 28). İlgili yıl özelinde ele alındığında miktarların büyüklüklerinin dikkat çekici boyutta olduğu değerlendirilmektedir.

Hindistan'ın çelik üretimi, bağımsızlığın kazanıldığı tarih olan 1947'den itibaren küçük ve orta ölçekte devam eden bir seyir izlese de 1980'li yıllara gelindiğinde iyi bir ivmelenme ile ikiye katlanmıştır. Bağımsızlığın kazanılması ve beş yıllık kalkınma planlarının devreye alınmasıyla birlikte Rourkela, Durgapur, Bhilai ve Bokaro'da dört entegre tesis daha inşa edilmiştir. Yükselmedeki ivmeli hareket, halen daha talebin karşılanmasında yetersiz kalınca Hindistan'da 1990'lı yılların

ortalarında yeni çelik fabrikaları için özel yatırım arayışına başlanmıştır. Çin'den alınan destek ile Batı Bengal bölgesinde 1 milyon ton kapasiteli çelik tesisi kurulmuş ve bunu diğer yatırımlar izlemiştir. Hindistan Çelik Bakanlığı'na bağlı Hindistan Çelik Otoritesi (Steel Authority of India) firması kamu iktisadî teşebbüsü olarak 1973 yılında kurulmuştur. SAIL, Hindistan'da ham çelik üretiminde %40'ın üzerinde bir paya sahiptir. Hindistan'ın büyüme gösteren iktisadî yapısının bir sonucu olarak ülkede talep seviyelerindeki artışla birlikte çelik üretimi de artmıştır. *Credit Suisse Group* tarafından Hindistan özelinde yapılan araştırmalar, ülkede çelik tüketiminin artmaya devam edeceğini öngörmektedir. Bu durum, ülkenin çelik üreticilerinin cesaretlenmesine ve yatırım kararlarını güvenle yönlendirmelerine fayda sağlayarak, Hintli çelik üreticisi olan 6 büyük şirketin yıllık bazda üretimlerini ve büyümelerini %13.4 ve %15.7'lik artışla kaydetmelerini sağlamıştır. (Barad, 2010: 29).

Şekil 1'de Hindistan'ın toplam demir çelik ihracatının yıllar itibarıyla değişimi, OECD veri tabanından elde edilen bilgilerle milyon ABD doları birimlendirmesiyle, 1990-2019 yılları için grafik yöntemiyle gösterilmiştir.

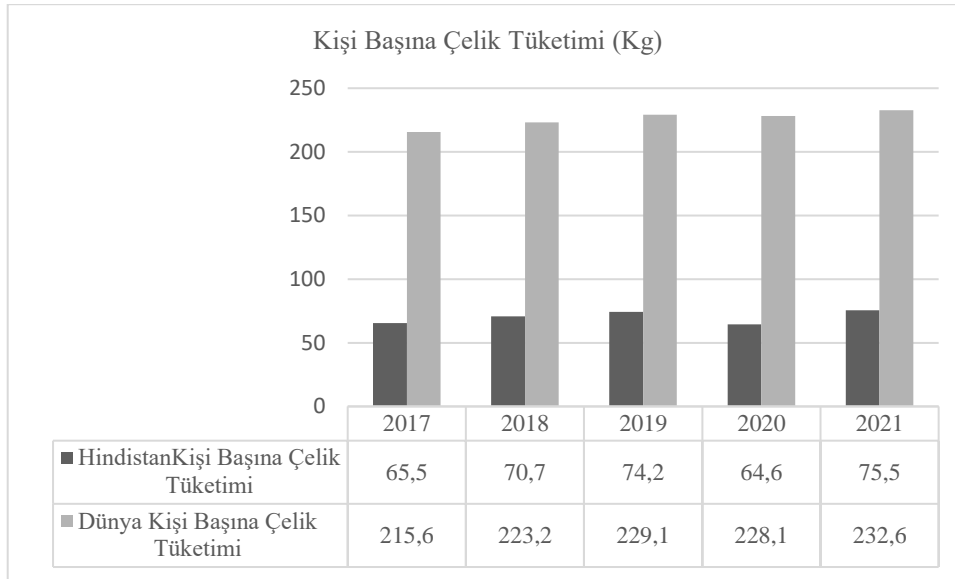

Şekil 1. Hindistan Çelik İhracatı

Kaynak: OECD Data

Grafik incelendiğinde 2002 yılı ve sonrası esas olmak üzere, özellikle 2008 yılında Hindistan'ın demir çelik ihracatı değerlerinde hızlı yükselişler görülmektedir. Bu durumun, uluslararası ticarî değişimlere demir çelik sektöründe organize olmuş bir yapıda hareket eden Hindistan'ın hızlı karar ve uygulamalarının sonucu ortaya çıktığı ifade edilebilecektir. 2008 yılında uluslararası demir çelik fiyatlarında yaşanan keskin düşüşe tedbir olarak hükümetin aldığı %15'lik ihracat vergisini geri çekme kararının etkili olduğu değerlendirilmektedir (Reuters, 2018). Hindistan'da demir çelik sektörü ağırlıkta olmak üzere ihracatı ve üretimi korumak adına sıklıkla bu tür uygulama ve yürürlüğe alınan çalışmalara rastlanmaktadır. Bu konuya bir örnek olarak da *Duty Entitlement Pass Book* (DEPB) programı verilebilir. 1997 yılında deklare edilen DEPB, Hindistan hükümetinin ülke sınırları içerisinde ihracatçılara sağladığı bir teşvik programıdır. DEPB programı girdiler üzerindeki ithalat vergilerinin geri alınarak ihracatta kullanılmasını sağlayan politikaların bir örneğidir. İhraç edilen ürüne karşı ihracatçı firmaya sunulan vergi kredisi sayesinde ihracat teşvik edilmekte, eğer yeni bir ihracat için ithalat söz konusu olacaksa da sağlanan finansman ile gerçekleştirilmektedir. İlk uygulandığı yıllarda ihracat ve ithalat için, 1997 yılı ve sonrasında ise program sadece ihracat işlemlerine dair finansal kolaylıklar sunmaktadır (Ahuja, 2001: 25, 26, 27).

Endüstri ilişkileri ve sanayileşmenin başlangıç süreçleri, belirli bir bölgede yayılım göstermesi, olgunlaşması ile sınır ve deniz ötesine geçmesi evrelerinin geçilerek bilfiil küreselleşme ve küresel gelişim içerisinde olduğu günümüz dünyasında kişi başına tüketilen demir-çelik miktarı da ülkelerin kalkınmışlıklarının göstergesi olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu cihetle, 2017-2021 yılları arasında Hindistan ve Dünya toplam kişi başına çelik tüketimi verileri Şekil 2'de grafik yöntemiyle gösterilmiş, veriler *World Steel Association*'un yıllık raporlarından derlenmiştir. Veri birimlendirmesi kişi başına kilogram olacak şekilde yer almaktadır (World Steel Association).

Şekil 2. Kişi Başına Çelik Tüketimi

Kaynak: World Steel Association

Çelik, günümüzde kullanımda olan yüksek oranda geri dönüştürülmüş malzemelerin başında gelmektedir. Çelik sektörü tarafından tüketilen hammaddelerin bir kısmı ve üretilen mamullerin de bir kısmı diğer sektörler tarafından tüketilmektedir. Bu nedenle lokomotif sektörler arasında gösterilen çelik sektörünün gelişmişliğin gösterilmesinde kişi başına çelik tüketimi verileri de önem kazanmaktadır. Son yıllarda ise katma değerli üretim ve teknik iyileştirmeler nedeniyle kişi başına paslanmaz çelik tüketimi de önem kazanmıştır.

Hindistan dünya çelik üretiminde önemli ülkeler arasında yer almaktadır. *World Steel Association*'un 2022 yılı raporu incelendiğinde Hindistan, 125.3 milyon tonluk üretimiyle dünya sıralamasında ikinci olarak yer aldığı görülmektedir. Ham çelik üretiminde ise dünya genelinde 2012 yılında % 4.9'luk orana sahip Hindistan'ın 2022 yılında %6.6'lık değere ulaşarak Avrupa ve Rusya'da yaşanan oransal düşüslere rağmen üretimini yükselttiği tespit edilmiştir. 2021 yılında ise Hindistan, 20.374 bin tonluk yarı mamül ve mamül çelik ürünleri ihracat rakamlarına ulaşmıştır (World Steel Association, 2022). Hindistan, çelik sektöründe Çin'den sonra dünyanın en hızlı büyüyen ülkelerinden biri konumundadır. Hindistan aynı zamanda dünyanın demir cevheri zengin ülkeleri arasında yer almaktadır (Eröz, vd., 2015: 89).

Günümüzde Hindistan'da çelik varlığına ilişkin genel değerlendirme yapıldığında sürdürülebilir kalkınma yapısına geçiş, sıfıra yakın emisyonlu çelik üretimi politikalarının etkileri de göz önüne alındığında Hindistan'ın yakın gelecekte çelik sektöründe kendisinden daha fazla söz ettirmesi beklenmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Demir çelik sektörü, alanyazın çalışmaları içerisinde multidisipliner özelliklidir. Bu nedenle literatür taraması çalışmanın ana akım konularına uygun olacak şekilde kısıtlanarak gerçekleştirilmiştir.

Brush tarafından yayımlanan makale, Hindistan demir çelik sektörünün hızlı ivmelenmesini ve dinamiklerini tarihsel süreç içerisinde ele alması açısından önemli görülmektedir. Hindistan'ın Asya ülkeleri arasında, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra demir çelik fabrikalarının hasar görmeden ve üretken kapasiteyle çıkmış olmasının ülkeye getirdiği katma değeri inceleyen yazar, stratejik üretim hamlelerinin de Hindistan'ın demir çelik endüstrisi ve uluslararası ticaretine faydalarından bahsetmektedir (Brush, 1952).

Jain ve Dwivedi, 1990 yılında yayımladıkları çalışmalarında Hindistan'ın idarî kültürünü ve bürokratik değerlerini incelemeye almışlardır. Hindistan'da ulusal bütünlüğün sürdürülebilirliği ve çeşitli sosyo-ekonomik kalkınma programlarının başarılı veya başarısız olma durumları ülke bürokrasinin idarî yeteneğine bağlı olduğu savunulmaktadır (Jain ve Dwivedi, 1990).

Johnson'un 1996 yılında yayımladığı *The Steel Industry of India* isimli kitabının sektör-ülke incelemeleri açısından iyi uygulama örnekleri arasında yer aldığı değerlendirilmektedir. Eserin, Hindistan'da çelik endüstrisinin büyümesi, kaynakların tahsis edilmesi ve yönetilmesi, devlet kontrolünün etkisi, talep analizi ve Hindistan'daki demir çelik fabrikalarının performans analizini içermesi bakımından literatüre katkı sunduğu ifade edilebilecektir (Johnson, 1996).

Dünya demir cevheri ve çelik piyasasında değişen ticaret kalıplarını ekonometrik olarak analiz eden çalışmasında Labson, Çin, Hindistan ve Güney Kore'de hızla gelişen ekonomilerle birlikte yaşanan yeniden yapılanma süreçlerini demir çelik sektörü özelinde incelemektedir. Yazarın, demir çelik sektörü için Avrupa ve Kuzey Amerika'nın baskınlığını kaybedeceğini bulgulaması literatür için önemli bir bulgu olarak değerlendirilmektedir (Labson, 1997).

Bhunia'nın 2007 yılı yayımlı çalışması ise, Hindistan özelinde demir çelik işletmelerini ve işletme sermayesi kavramlarını inceleyerek, firmaların likidite durumunu ve zayıf yönlerini tespit etmektedir. Yapılan tespitler sonucunda çalışma, Hindistan'ın kamu sektörünün ülkenin demir çelik işletmelerinin zayıf yönlerini güçlü yönlerle çevirebilmeleri konusunda hangi adımları atması gerektiğini önermektedir (Bhunia, 2007).

D'costa'nın 2009 yılında yayımladığı çalışma, Hindistan özelinde ve demir çelik sektöründe ekonomik milliyetçilik, küreselleşme ve endüstri dönüşümü kavramlarını ele alması açısından önemli olarak değerlendirilmektedir. Yazar çalışmasında ekonomik milliyetçilik ile küreselleşme arasında tutarsız bir ilişki bulunmadığını ifade etmektedir. Devletleri ve hükümetleri yalnızca küreselleşmenin aktif bir katılımcısı olarak görmemekte, ulusal firmaları ve deniz aşırı firmaları destekleyen, ulusal milliyetçiliği küresel ortamda stratejik olarak ifade etmeye devam eden bir unsur olarak da değerlendirmeye almaktadır. Çalışma ayrıca Hindistan'ın küresel milliyetçilik arayışı çabalarının yurt dışındaki Hintli işletmeler ve yurt dışındaki vatandaşlara verilen destekler ile gerçekleştiğini analiz etmektedir (D'costa, 2009).

Sinha ve Singh tarafından yapılan çalışma, Hindistan'ın çelik endüstri merkezi olan Cemsidpur'un 1907'den başlayan plânlama sürecini çelik endüstrisi özelinde ele almaktadır. Çalışma, 1911, 1920, 1936, 1944 ve 1945 de yapılan plânlamaları yeniden gündemine alarak endüstriyel yerleşim birimlerinde kendi kendine yetebilir yeşil mahalle birimleri oluşturulmasını değerlendirmekte ve bu durumu endüstri ile entegre edebilmeyi amaçlamaktadır (Sinha ve Singh, 2011).

Mishra'nın 2013 yılında yayımladığı çalışması Hindistan'da kamu yönetimi süreçlerinin tarihini ve gelişimini ele alması bakımından önemli olarak değerlendirilmiştir. Hindistan tarihinde İndus Vadisi'nde yapılan arkeolojik çalışmalarda planlı kentsel ekonomik yapıların izlerine rastlanıldığı ortaya çıkarılmıştır. Hindistan kamu yönetimini Antik ve Orta Çağ'dan günümüze kadar inceleyen eser Hindistan'da yönetimi merkezî hükümet, eyalet hükümetleri ve yerel yönetimler olmak üzere üç temel üzerinde ele almaktadır (Mishra, 2013).

Hindistan kamu yönetiminde idarî reformları inceleyen Singh, 1947'de Hindistan'ın bağımsızlık kazanmasıyla birlikte ülkenin modern devlet oluşumunun üç eksen üzerinde gerçekleştiğini ifade etmektedir. Bunlar temsili hükümet yapısı, bürokrasi ve popüler siyasi parti özelliği de taşıyan Hindistan ulusal kongresi olarak sayılabilecektir. Çalışma, idarî işler özelinde gerekli olan ön koşulları erken dönemlerinde sağlayamayan Hindistan'ın kamu yönetimi konusunda tüm eksikliklere rağmen başarılı olduğunu savunmaktadır (Singh, 2017).

Strielkowski, Gryshova ve Kalyugina çalışmalarında Estonya, Hindistan ve Birleşik Krallık'ta kamu yönetiminde modern teknolojilerin kullanımını ele almışlardır. Çalışma teknolojik alt yapı ve konulara odaklansa da kamu yönetiminin iyileştirilmesi ve Hindistan özelinde değerlendirme yapması açısından anlamlı bulunmuştur (Strielkowski, vd., 2018).

İdarî reformların kültürel, ideolojik ve felsefi temellerini ve etkilerini belirlemek üzere yapılan çalışmada yazar Masum, Hindistan bürokrasisinde İngiliz etkisini çalışmasının temelini alarak, sonuçlarının kalkınmaya olan etkisini araştırmaktadır. Çalışmanın sonuç bulgularını, Hindistan'ın bürokratlarının İngilizlerden kalan bürokratik mirası korumaya devam ederek yönetimde sürekliliği sağlamış olmaları ve ekonomik kalkınma ve siyasî istikrarda ülkenin başarılı bir performans gösterdiği oluşturmaktadır (Masum, 2018).

Akoğlu, Özbey ve Polat tarafından 2019 yılında bakanlık faaliyetlerinin incelenmesine ilişkin örnek bir çalışma yayımlanmıştır. Bu bağlamda yazarlar, sporda sürdürülebilir bir başarı için Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerine odaklanmışlar, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin doküman analizi yöntemiyle yaptıkları araştırmalarda belirledikleri sosyal göstergeleri dikkate alarak bakanlık çalışmalarını yorumlayarak önerilerde bulunmuşlardır (Akoğlu, vd., 2019).

Shafaq tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde yazar, Afganistan İslâm Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı'nı kurumsal olarak incelemeye tabi tutmuştur. Çalışmada, Afganistan'ın gelişimini tamamlayamamış sosyal ve politik yapısı, finansal ve idarî sorunlarla birlikte kamu kurumlarında yürütülen idarî hizmetleri olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Buradan hareketle, Afganistan İslâm Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı'nın idarî hizmetleri detaylı bir şekilde ele alınarak, daha iyi bir yönetim için önerilerde bulunmuştur (Shafaq, 2019). Çalışmanın kurumsal olarak bakanlık incelemelerine örnek teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

2020 yılında Sabitha tarafından yapılan çalışmada Hindistan gayri safi yurt içi hasıla değerlerinin sektörlerle olan ilişkisi ekonometrik olarak analiz edilmiştir. Çalışma Hindistan ekonomisindeki yavaşlamaların, ülke ekonomisinin yükünü taşıyan kilit sektörler üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. İmalat sanayi, kamu yönetimi ve kamu hizmetlerinin ülkenin gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan bağımlı olduğu bulgulanmıştır (Sabitha, 2020).

Mallett ve Pal'ın Hindistan'ın demir çelik endüstrisi özelinde yayımladıkları çalışmalarında demir çelik endüstrisinde yeşil dönüşümün uygulanacak inovasyon programları sayesinde gerçekleştirilebileceği ifade edilmektedir. Ülkede demir çelik sektörünü daha sürdürülebilir hale getirmek için mevcut politikaların yetersizliğine dikkat çekilmektedir. İnovasyon politikalarının ulusal hükümet politikalarına entegre edilmesiyle birlikte ülkede demir çelik endüstrisinde yeşil dönüşümün gerçekleştirileceği savunulmaktadır (Mallet ve Pal, 2022).

2023 yılında hazırlanan yüksek lisans tezinde yazar Ber, neo-liberal dönüşüm sürecinde sosyal politikalar başlığında Türkiye özelinde incelemiştir. Dönüşüm sürecinde tespit edilen sorunları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın uygulama alanları içerisinde ele alan çalışma, bakanlığın siyasal misyonunun ortaya çıkarılması açısından önemli olarak değerlendirilmektedir. Bakanlık incelemesi başlığında ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın sosyal politika alanındaki işleyişine ve uygulama örneklerine yer verilmiştir. Çalışmada, Türkiye'nin uluslararası yeni sosyal politika anlayışına uyumlu hareket ettiği bulgulanmıştır (Ber, 2023).

3.HİNDİSTAN'DA YÖNETSEL YAPI VE ÇELİK BAKANLIĞI

Resmi adıyla Hindistan Cumhuriyeti, özellikle son çeyrek yüzyılda Güney Asya ülkeleri arasında iktisadî ve küresel gelişimi ile kendisinden söz ettirebilen bir ülke olarak değerlendirilmektedir. Birleşmiş Milletler'in tahminlerine göre 2023 yılı itibarıyla nüfusu 1 milyar 425 milyon 775 bin 850'ye ulaşmıştır (UN, 2023). Büyük bir medeniyetin destanı olarak kabul edilen Hindistan'ın bilinen tarihi M.Ö. 3000'li yıllara kadar uzanmaktadır (Kulke ve Rothermund, 2001).

Hindistan'ın Ulusal Birlik Dönemi ile yönetsel yapısının terim anlamıyla oluştuğu değerlendirilerek, ülkenin yönetsel yapısının bu dönem itibarıyla ele alınması uygun görülmektedir. Ulusal Birlik Dönemi'nde Maratha Hanedanlığı'nın, Orta Çağ'ın sonuna doğru bütün Hindistan'ı tek bir yönetim altında toplamayı başarmasıyla hanedanlık, ülkenin bir anlamda ilk ulusal devleti olarak kabul edilmektedir (Süreklı, 2016). On sekizinci yüzyıla kadar kendi içinde kapalı, dünyadan ayrı bir kültürel bölge olarak değerlendirilen Hindistan, 1858 yılında İngiliz egemenliği altında önemli bir kültürel ve yönetsel değişim sürecine girmiştir. Ülkedeki aristokrasi ve idareci kesim İngiliz etkisi altında yeniden yapılanması karşılığında Hindistan-İngiltere ticarî ilişkilerinde artış görülmüştür. Hindistan, 1907 yılından itibaren de ulus olma bilincine kavuşarak bağımsızlık sürecine girmiştir (Parlak ve Caner, 2009).

3.1. Hindistan'da Yönetmel Yapı

Hindistan'ın, 1947 yılında bağımsızlığını kazanması sonrasında Hindistan Cumhuriyeti Anayasası 1949 yılında, Hindistan Cumhuriyeti toplumcu, sosyal adalete dayanan, halk egemenliğini her şeyin üstünde tutan, eşitlikçi, eşit ve aynı haklara sahip vatandaşlara sahip federal ve ulusal bir devlettir, giriş ifadesiyle kabul edilmiştir. Federalizmin ülkenin siyasal rejiminin en önemli unsuru ve kültürel zenginliğinin de temel güvencesi olduğu değerlendirilmektedir. Hindistan'ın federal devlet anlayışı, federe devletlerin ayrı birer hukukî tüzel kişiliği olduğu anlayışına dayanmaktadır. Federe devletler, kendi yasama, yürütme ve yargı özgürlüklerine sahip yapılardır. Eyaletler ise yargı, para politikası ve güvenlik yetkileri dışında her türlü yetkiyi kullanabilmektedirler (Süreklı, 2016).

Hindistan'da yasama yetkisi, İngiliz özellikli iki kademeli bir parlamento sistemi tarafından kullanılmaktadır. Parlamento'nun alt birimi olarak görev ifa eden Halk Meclisi (Lok Sabha), üye sayısı nüfus artışına göre belirlenmek suretiyle en çok 552 olacak şekilde beş yıllık süre için genel seçim sonuçlarına göre belirlenmektedir. Hindistan'a bağlı özerk bölgeler ile eyaletleri temsil etme yetkisine sahip parlamentonun ikincisi kademesini Ulusal Konsey (Rajya Sabha) oluşturmaktadır. On ikisi cumhurbaşkanı tarafından atanmak üzere 250 üyeden oluşan Ulusal Konsey altı yıllık süre için görev yapmaktadır.

Hindistan'ın yönetim sistemini cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanlar kurulu oluşturmaktadır. Yürütme yetkisini kullanmada başbakan ve bakanlar kurulu etkilidir. Hindistan'ın yönetsel yapısında 28 kabine bakanı ve 49 devlet bakanı bulunmaktadır (National Portal of India, 2023). Bakan, en basit ifade ile bir hükümet dairesinin başkanı veya bir üst adına ve onun yetkisi ile hareket eden kişi olarak tanımlanabilecektir. Etimolojik olarak terim ele alındığında ise terimin İngilizce karşılığı olan minister kelimesinin hizmetkâr ve rahip yardımcısı kelimeleri ile aynı kökten geldiği bilinmektedir. Katolikler dinî anlamda bakan kelimesini, Kilise adına gerçekleşen bazı faaliyetlerde görev alan veya görev verilen rahip olmayan kimse olarak nitelendirmişlerdir. Kilise veya Hristiyanlık özelinde kullanılan bakan kelimesinin esasen bir makamı, kıdemi veya rütbeyi temsil etmediği değerlendirilmektedir. Piskoposlar, rahipler gibi din adamları ile din adamı olmayan ilahiyatçılar da dahil olmak üzere herhangi bir meslek grubunda uzmanlaşmış veya toplum önderliği yapmış kişiler için kullanılmış ve dinin yayılması ve havarilikte kutsal törenlerin düzenlenmesi ve ihtiyaç duyulan organizasyonların gerçekleştirilmesini sağlayan kimseler bakan olarak anılmıştır (Boseto, 1987).

Bir ülkede, hükümet işlerinden birinin yönetimi için topluma perspektif sağlayan politikaların üretimini, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve ekonomik kullanımı ile ileriye dönük stratejiler geliştirmeyi amaçlayan, çok boyutlu, girişimci ve insanî değerlere yönelik oluşturduğu politikaların uygulama ve sonuçlarının sorumluluğunu üstlenen, kendisine bağlı bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşları için uyulması zorunlu düzenleme ve tedbirleri belirleyen ve güncelleyen, teşkilât ve kaynak yapısına sahip, uluslararası kuruluşlarla ilişkili idarî hizmet birimi, bakanlık olarak tanımlanmıştır.

Bakanlık kurumunun amaçları ile hukukî metinlerle düzenlenen kurumun hizmetlerini yerine getirebilmesi amacıyla yürütme erki tarafından belirli kurullarla seçilmiş ve yetkilendirilmiş, siyasî sorumluluğa sahip kamu teşkilatı veya bakanlık idarecisi de bakan olarak ifade edilmiştir.

Hindistan özelinde Çelik Bakanlığının ele alınmasının nedeni olarakülkede Girişimcilik Bakanlığı, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, KOBİ Bakanlığı, Ağır Sanayi Bakanlığı ve Maden Bakanlığı gibi teşkilatlara ek olarak belirli bir ürün özelinde bakanlık kurulması gösterilebilecektir. Hindistan'ın tarihsel süreç içerisinde özellikle demir çelik üretimi ülkede iktisadi gücün stratejik kullanımına verilebilecek başlıca örnekler arasında yer almaktadır.

3.1. Hindistan Çelik Bakanlığı'nın Tarihçesi

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, ilgili bir yönetim biriminde yer alan müstakil kamu hizmeti birimi olarak bakanlık, belirlenen politikaların uygulanması ve verimli sonuçlarının elde edilebilmesi adına büyük önem arz etmektedir. Çalışmanın ana konusu çerçevesinde ele alınan Hindistan'da ise çelik bakanlığının varlığı dikkat çekicidir. Ülkede aynı zamanda, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, KOBİ Bakanlığı, Maden Bakanlığı ve Ağır Sanayi Bakanlığı bulunmasına rağmen çelik sektörüne ayrı bir bakanlık tahsis edilmiştir.

Ağustos 1947 tarihinde İngiltere'den ayrılarak bağımsızlığını kazanan Hindistan'ın yönetim şekli federal parlamenter anayasal cumhuriyettir. Ülkenin yasal altyapısı 1950 Anayasası'na ve İngiliz hukukuna dayanmaktadır. Dünya ülkeleri içerisinde en büyük yedinci coğrafi alana ve ikinci büyük nüfusa sahip ülke, doğal kaynaklarının zenginliği ile bilinmektedir. Dünya yüzeyinin %2.4'ünü kapsayan Hindistan'ın dünya nüfusunun %17'sini barındırması doğal kaynak ihtiyacının fazlalığı sonucunu ortaya çıkartmaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2022). Hindistan'ın yasama sistemi incelendiğinde ise İngiliz devlet yönetiminin kural ve uygulamalarının benzerlerine rastlanmaktadır. Ülkede yasama sistemi tıpkı İngiltere'de olduğu gibi üniter yönetim modeli iki yapıdan meydana gelmektedir (Chakrabarty, 2008: 4). Bu yapıların isimlendirilmesi ise halk meclisi olarak Lok Sabha ve ulusal konsey olarak Rajya Sabha şeklinde gerçekleşmektedir (Parlak ve Caner, 2009: 316).

1947 yılında bağımsızlığını kazanan Hindistan'ın bu tarihten beş yıl sonra 1952 yılında Çelik Bakanlığı'nı kurması, çeliğin ülke ekonomisi ve geleceği için taşıdığı önemi göstermesi açısından önemli bir kıstas olarak değerlendirilmektedir. Bakanlık kurulduğu günden günümüze kadar 35 adet bakanla hizmet vermiştir.

17 Nisan 1957'de göreve gelen Hindistan Çelik Bakanı Swaran Singh, en uzun süre görev yapan çelik bakanıdır. 10 Nisan 1967'ye kadar süren bakanlık sürecinde 4 yıl 358 gün görevde kalmıştır. Singh 1969-1970 yılları arasında da çelik bakanı olarak hizmet vermiştir. Hindistan'ın altıncı cumhurbaşkanı olan Neelam Sanjiva Reddy ise 1964-1966 yılları arasında ülkede çelik bakanı olarak görev yapmıştır. Hindistan'ın ilk ve günümüze kadar tek kadın başbakanı olan Indira Priyadarshini Gandhi de siyasi geçmişinde çelik bakanlığı görevini üstlenmiş isimler arasındadır. Ülkenin 13'üncü cumhurbaşkanı olan Pranab Mukherjee 1980-1982 yılları arasında çelik bakanlığı görevini ifa etmiştir. 10'uncu cumhurbaşkanı olan Atal Bihari Vajpayee ve ülkenin 11'inci başbakanı olan HD Deve Gowda kısa süreli de olsa çelik bakanlığı görevinde bulunmuşlardır. 2021 yılında göreve gelen Jyotiraditya Scindia ise mevcut çelik bakanı olarak görevine devam etmektedir. Scindia, merhum Hintli politikacı Madhavrao'nun oğlu ve Gwalior eyaletinin son hükümdarı olan Jivajirao Scindia'nın torunudur. 1971 yılında Hint Kraliyeti'nin unvanları kaldırılana kadar Gwalior veldiahtı ve prensi olarak anılmıştır.

3.2. Hindistan Çelik Bakanlığı'nın Görevleri ve Organizasyon Yapısı

Kurumsal olarak Hindistan Çelik Bakanlığı değerlendirmeye alındığında, bakanlığın vizyonu;

- Çelik üretim kapasitesinin artırılması ve çelik üretimindeki büyümeyi kolaylaştırmak,
- Kamu iktisadî teşebbüslerinin sermaye harcamalarını, modernizasyonlarını ve büyümelerini izlemek,
- Yurt içinden veya yurt dışından olmak üzere çelik endüstrisi için ülkede ihtiyaç duyulan hammadde teminini kolaylaştırmak,
- Demir çelik sektörü ürünlerinin üretim performanslarını takip ederek, Ar-Ge yatırımlarını teşvik etmek,
- Çelik bakanlığına bağlı kamu iktisadî teşebbüslerinde meydana gelen birleşmeler, satın almalar veya müşterek girişimleri izlemek ve kolaylaştırmak,
- Çelik bakanlığı vatandaşlık sözleşmesinin hizmet sağlama standartlarına göre müşteri sorunlarına çözüm üreterek müşteri memnuniyetini arttırmak, olarak sayılabilecektir (Hindistan Çelik Bakanlığı).

Bakanlığın başlıca faaliyetlerini,

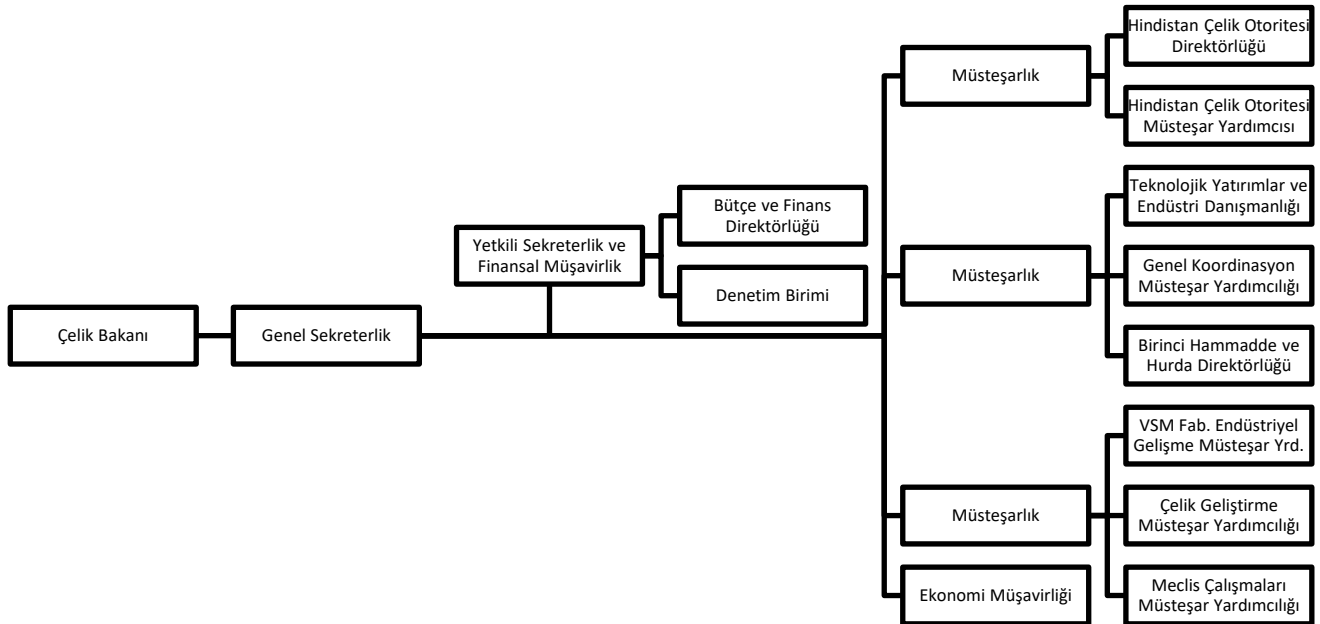
- Hem kamu hem de özel sektörde ülkedeki demir çelik endüstrisinin büyümesi ve gelişmesinin plânlanması,
- Demir çelik ürünlerinin fiyatlandırılması, dağıtımı, ithalatı ve ihracatı ile ilgili politikaların oluşturulması,

- Ağırlıklı olarak çelik endüstrisinin ihtiyaç duyduğu demir, mangenez, krom gibi girdi endüstrilerinin geliştirilmesi, oluşturmaktadır (Hindistan Çelik Bakanlığı).

Hindistan Çelik Bakanlığı'nda, bakanlığın görev ve sorumluluk alanına giren tüm faaliyetler geniş anlamda bir konsey tarafından idare edilmektedir. Bakan, mali müşavir, yetkili sekreter, denetçi, üç müsteşar ya da müsteşarlık statüsünde görevlendirilmiş yetkili, üç direktör, beş sekreter yardımcısı, diğer memurlar ve yardımcı idarî personele ek olarak Hindistan hükümeti kıdemli direktörlüğü statüsünde bir sanayi danışmanı da bakanlık görev tanımları arasında yer almaktadırlar (Hindistan Çelik Bakanlığı). Hindistan bürokrasisinin ülkenin İngiliz sömürsü döneminden süregelen idarî alışkanlıklarından ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Bu durumun Hindistan'ın bağımsızlığını kazandığı dönem sonrasına yetenekli ve yetkin kamu hizmetlerini ifa edebilme becerisiyle fayda sağlamış olduğu görülse de nüfusun ve coğrafyanın büyüklüğü nedeniyle görevlendirme ve departmanlarda karmaşık bir yapı oluşumuna neden olduğu değerlendirilmektedir. Özellikle Hindistan Çelik Bakanlığı bünyesinde, bakanlığa bağlı kuruluş sayısının ve kamu iktisadî teşebbüslerinin fazla olması, sorumlu yöneticilik ya da sorumlu departman sayısını da arttırmıştır.

Bakanlığın organizasyon şeması bölünmüş organizasyon şeması türünde biçimlendirilmiş olup Şekil 3'te genel hatlarıyla özetlenmiştir. Şekil 3'te gösterilen organizasyon şeması içerisindeki yetkilendirme ve isimlendirmeler genel kabul görmüş görev tanımlarına uyarlanarak tablolştırılmıştır.

Şekil 3. Çelik Bakanlığı Organizasyon Şeması

Kaynak: The Ministry of Steel Organisational Structure

Bakanlık bünyesinde ayrıca ikincil üreticiler de dâhil olmak üzere çeşitli paydaş ve üreticilerin tüm sorunlarını ele almak için oluşturulmuş yardım masası hizmeti ve bürosu da bulunmaktadır.

Bakanlığa bağlı kamu kuruluşları da çalışma içerisinde incelenmiştir. *Steel Authority of India Limited (SAIL)*, Hindistan'ın kamu sektörü kuruluşları arasında yer almaktadır. SAIL Hindistan'ın en büyük çelik üretim şirketlerinden biri olup, öz sermayesinin %65'i ve şirket yönetiminde oy kontrolü Hindistan hükümetine aittir (Steel Authority of India). Hindistan devlet teşebbüslerinden *Rashtriya Ispat Nigam*'ın (RINL) bünyesinde bulunan Vasakhapatnam Çelik Fabrikası, çelik bakanlığına bağlı bir işletmedir. Enerji yönetim sistemleri sertifikasına sahip ilk kamu iktisadî teşebbüsü olma sıfatını taşımaktadır (RINL). NMDC ise çelik bakanlığına bağlı ve Hindistan çelik sektörüne hammadde tedarik eden, maden cevheri hazırlama ve arama işletmesidir (NMDC). Bir diğer çelik sektörü kaynak hazırlama ve araştırma şirketi de MOIL olup faaliyetlerini Çelik Bakanlığı'na bağlı olarak sürdürmektedir (MOIL). KIOCL de çelik üretiminde yüksek teknoloji kullanmayı hedefleyerek faaliyet gösteren bakanlığa bağlı bir üretim tesisidir (KIOCL). Demirli hurda malzemesinin ihracatı için 1964 yılında kurulan MSTC ise Hindistan Hükümeti öncülüğünde ve sivil organizasyonların denetimi ve desteğiyle kurulmuştur (MSTC). *Ferro Scrap Nigam (FSNL)* ise Hindistan'da faaliyet gösteren sekiz demir çelik fabrikasıyla müşterek

Hindistan Cumhuriyeti Çelik Bakanlığı: Kurumsal Bir İnceleme

biçimde çalışmalarını yürüten bir demir çelik geri dönüşüm işletmesidir. Demirli hurdanın geri kazanımı faaliyetiyle Hindistan'da hammadde tasarrufu sağlamayı amaçlaması açısından önemli bir görev üstlenmiştir (FSNL).

Hindistan Çelik Bakanlığı'na bağlı bulunan yedi adet, merkezî hükümet tarafından yirmi bir şirketin satın alınmasından oluşan kurum ve birimler de bulunmaktadır. Bunlar *Eastern Investments Limited* (EIL), *The Orissa Minerals Development Company Limited* (OMDC), *The Bisra Stone Lime Company Limited* (BSLC), *The Karanpura Development Company Limited* (KDCL), *Scott and Saxby Limited* (SSL), *Burrakar Coal Company Limited* ve *Borrea Coal Company Limited* isimleriyle Hindistan çelik endüstrisinde faaliyet göstermektedir (Hindistan Çelik Bakanlığı).

Hindistan Çelik Bakanlığı'na bağlı özel amaçlı kuruluş sıfatıyla dört adet kuruluş ve enstitü ülkenin çelik endüstrisine hizmet etmektedir. *Joint Plant Committe* (JPC), ülkede çelik bakanlığı tarafından Hindistan'ın demir çelik endüstrisi hakkında veri toplamak üzere yetkilendirilmiş tek kuruluşudur. Demir çelik endüstrisinde eksiksiz ve tarafsız bir veri tabanı oluşturmayı hedeflemektedir. *National Institute of Secondary Steel Technology* ise ülkenin demir çelik endüstrisi eğitim kurumlarından biri olup, sektöre yetişmiş teknik insan gücü sağlamayı ve sektörün iş gücünün bilgi birikimini sürekli güncellemeyi amaçlamaktadır. Kurum ayrıca ülkenin demir çelik işletmelerine danışmanlık hizmeti de vermektedir. *Biju Patnaik National Steel Institute* (BPNSI) ise 2001 yılında ülkede demir çelik sektörü yararına bir dernek olarak faaliyetine başlayarak, çelik bakanlığına bağlı enstitüleşmiş bir kurumdur. Enstitü, demir çelik sektörünü geliştirmek için eğitim öğretim, araştırma geliştirme ve danışmanlık başlıklarında ülkede hizmet vermektedir. *International Coal Ventures Private Limited* (ICVL) ise demir çelik sektörünün ihtiyaç duyduğu kömür kayacını kontrol ve tedarik etme amacıyla kurulmuştur. ICVL ülkede kömürün ana tedarikçisi olma amacıyla yeni uluslararası pazarları keşfetme, yurt dışındaki kömür madenlerini ve tesislerini satın alma ve ülkenin koklaşabilir taş kömürü taleplerini karşılayabilme amaçlarına hizmet etmektedir (Hindistan Çelik Bakanlığı).

3.3. Hindistan Çelik Bakanlığı'nın Bütçesi

Genel anlamda bakanlık bütçeleri genel idareli bütçelere tabi olup, kamu gider ve gelirlerinin hükümet tarafından yürütülüp uygulanması ve plânlanması ile belirlenmektedir. Bu bağlamda bakanlığın internet sitesinde yer alan raporlar üzerinden derlenen bilgilerle bütçe incelemesi yapılmıştır.

Tablo 1. 2023-2014 Bakanlık ve Hükümet Bütçeleri

2023-2024 Bütçesi (Rupi, Crore)			
	Gelir	Sermaye	Toplam
Çelik Bakanlığı Toplam	67.98	2.17	70.15
Hükümet Toplam	3502136.44	1000961.01	4503097.45

Kaynak: Hindistan Maliye Bakanlığı

Tablo 1'de 2023-2024 bütçe rakamları Hint numaralandırma sisteminde *crore* olarak yer alan ve bir *crore*'nin on milyonu ifade etmede kullanıldığı birime göre gerçekleştirilmiştir. Bakanlıklar toplam bütçesinin düşük bir yüzdelik payına sahip olan çelik bakanlığının kendisine bağlı kamu iktisadî teşebbüslerinin yatırımları da değerlendirmeye alınmıştır.

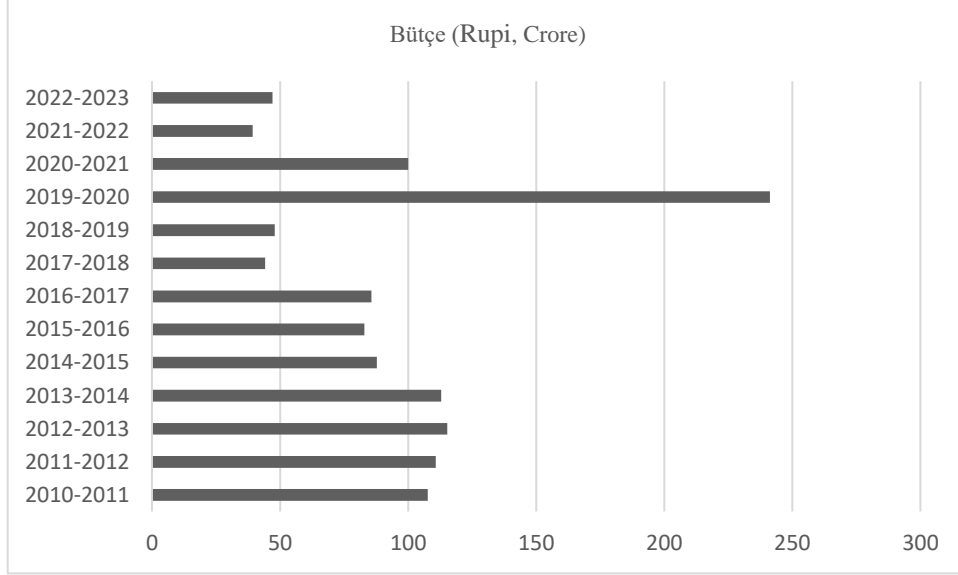
Tablo 2. Çelik Bakanlığı 2023-2024 KİT Yatırımları

Çelik Bakanlığı KİT Yatırımları	Toplam (Rupi, Crore)
SAIL	6800
RINL	683
NMDC	1630
KIOCL	286
MOIL	290.25
MECON	15.72
MSTC	5
FSNL	20
NMDC	570
Genel Toplam	10300.85

Kaynak: Hindistan Maliye Bakanlığı

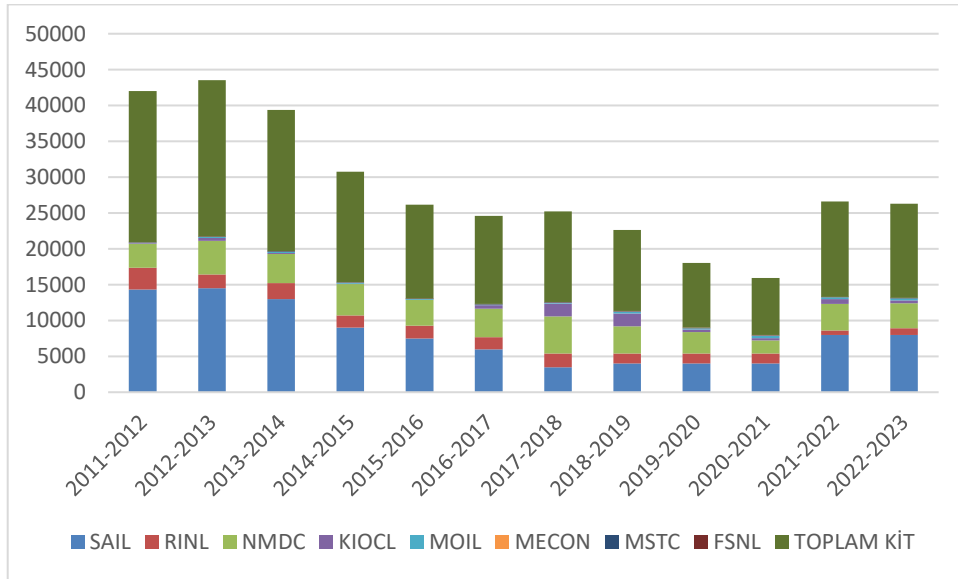
Tablo 1 ve Tablo 2 incelendiğinde bakanlığın toplam bütçedeki payı binde birlik bir kısma tekabül ederken, KİT'lerin yatırımları toplamı, hükümetin toplam bütçesinin %22'sini oluşturacak şekilde gerçekleştiği ifade edilebilecektir. Bu durum sonucunda Hindistan Çelik Bakanlığı'nın gelirlerinin merkezi bütçeden ziyade kendisine bağlı kamu iktisadi teşebbüslerinden elde edildiğinin değerlendirilmesine imkân vermektedir.

Bakanlık ve bakanlığa bağlı kamu iktisadi teşebbüslerinin bütçelerinin yıllar itibarıyla değişimleri Şekil 4 ve Şekil 5'te gösterilmiştir. Veriler Hindistan Çelik Bakanlığı'nın yıllık faaliyet raporlarından derlenerek oluşturulmuştur.

Şekil 4. Hindistan Çelik Bakanlığı Yıllar İtibarıyla Bütçe

Kaynak: Hindistan Çelik Bakanlığı Yıllık Raporları

Şekil 4. Çelik Bakanlığı KİT Yatırımları

Kaynak: Hindistan Çelik Bakanlığı Yıllık Raporları

Şekil 4 ve Şekil 5 incelendiğinde ise 2019-2020 döneminde 241.29 crore Rupidir en yüksek bütçe rakamına ulaşan çelik bakanlığının Covid-19 pandemi döneminde hükümet tarafından finanse edildiği değerlendirilmektedir.

Hindistan hükümeti ile ülkenin eyalet idarecilerinin harcamalarının gayri safi yurt içi hasılanın %30'unu geçmesi nedeniyle, harcamaların halkta karşılık ve yansımalarının bulunmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Bu görüş doğrultusunda hükümet yetkililerinin performanslarının bütçeden yapılan harcamalarla ölçülmesi programı olan sonuç bütçesi uygulamasına

geçilmiştir (Gupta, 2010: 576). Programın gereği olarak tüm bakanlıkların bütçe hesaplarına ilişkin detaylar ile ortak uygulama başlıkları aşağıdaki şekilde sıralanabilecektir.

- Bakanlıkların performans sonuçları ölçülebilir özellikli olup, performanslara ilişkin özel tanımların yapılması
- Birim maliyetlerinin standartlaştırılması
- Sonuçlar ve hizmet standartlarının kalitelerinin kıyaslama yapılmasına uygun değerlerden oluşturulması
- Teknolojik gelişme ve genel verimlilik için kapasite çalışmalarının yürütülmesi
- Yeterli parasal miktarın doğru zamanda ve doğru uygulamaya aktarılmasının sağlanması
- Etkili bir izleme, değerlendirme ve denetim sisteminin gerçekleştirilmesi
- Toplumun ilgili paydaşlarının ve gruplarının bütçe performans ölçümüne dâhil edilmesi

Uygulanan sonuç odaklı bütçeleme teorisinin ilk bakış ve başlangıçta hesap verilebilirlik ilkesi içinde şekillenebileceği düşünülmüşse de kamu kuruluşlarına savunulabilirlik katkısı ve imkânı yarattığı tespit edilmiştir (Gupta, 2010: 571). Hindistan Maliye Bakanlığı, ülkenin demir çelik sektörü özelinde sektörün faaliyet ve ticaretini kolaylaştırıcı bir dizi tedbirleri 2022-2023 plânına aldığı da açıklamıştır. Bununla birlikte bakanlık, ülkede yatırım malları ve projelendirme faaliyetlerinde tarife oranlarını düşürerek bir dizi teşvik programı yayınlamıştır. Demir çelik ürünlerinin ülke içinde transferine kolaylık sağlaması amacıyla ulusal karayolları ağına 25.000 km daha büyütülmesi, Hindistan Devlet Programı statüsünde bir uygulama olan *Pradhan Mantri Awas Yojana* ile sürdürülebilir, çevre dostu ve afete dayanıklı konut inşaatı programı devreye alınmıştır. *PM Awas Yojana* iş gücünün yerleşkesinin sağlanması ve yoksullara yeni teknolojilerle inşaatı tamamlanmış çelik yapı konut hibesi sunan bir sosyal devlet yardımı uygulamasıdır. Bu program sayesinde hem çelik talebinde yurtiçi hareketlilik hem de endüstride görev alacak iş gücünün yerleşikliği hedeflenmektedir. Plânda ayrıca çelik sektörünü doğrudan ilgilendiren demiryolları başlığına da ayrıca atıfta bulunularak 2000 km uzunluğundaki yeni demiryolu ağı projesinin, metro sistemlerinin geliştirilmesinin, 400 adet yeni trenin geliştirilip hizmete alınmasının, 100 adet kargo tesisinin kurulmasının da gündeme alınarak bütçeleme işlemlerinin tamamlandığı ifade edilmektedir. Plânda kömürün gazlaştırılarak demir çelik endüstrisi için ihtiyaç duyulan kimyasallara dönüştürülmesine yönelik dört projeye de bütçe tahsis edildiği açıklanmıştır (SteelMint, 2022).

Yapılan araştırma ve yorumlar dikkate alındığında, Hindistan ekonomisinin kamu yatırımlarını artırıcı eğilimler göstereceği ve bu eğilimlerde de çelik sektörü ve paydaşlarının diğer paydaşlar gibi önemli bir ağırlıkta yer alacağı değerlendirilmektedir. Hindistan'ın sanayi ve endüstri genelinde dönem dönem erken toparlanma eğilimleri gösterirse de devlet desteklerine olan ihtiyacın yerini alabilecek bir güce henüz ulaşmadığı ifade edilebilecektir.

3.4. Hindistan Çelik Bakanlığı'nda Eylemler ve Politikalar

Hindistan Çelik Bakanlığı, ülkede çelik sektörünün gelişimi için bir dizi politika ve eylem plânı geliştirerek uygulamaya almıştır. Üretim Bağlantılı Teşvik programı olan PLI, Hindistan'da çelik sektörüne yatırımları cazip hale getirmeyi ve katma değer yaratmayı hedeflemektedir. PLI, belirli ürün kategorilerinde yatırım yapan ve yapılması muhtemel yatırımlarla üretim yapan şirketlere sağlanacak nakit destekler ile özel nitelikli çelik ürünlerinin yerli üretimini arttırmayı hedeflemektedir (Hindistan Çelik Bakanlığı). Hükümet plân kapsamında seçilen başvuru sahiplerine 6322 *crore* Rupee ödeme yapmak için bir bütçe plânı oluşturmuştur. Bu ödeme, beş yıllık bir süre içerisinde temel yıl baz alınarak artan üretimin yüzdesi oranında gerçekleştirilmektedir (The Economic Times, 2022). Plân kapsamında belirlenen çelik kategorileri teşvik oranları ve yatırım aralıkları yüzdeleri Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. PLI Yatırım ve Teşvik Göstergeleri

Ürün Kategorisi	Yatırım Aralığı (Crore Rubi)	Teşvik Oran Aralıkları (%)
Kaplama Çelik Ürünler	200-700	3-10
Dayanıklı Çelik Mamûlleri	1000-2750	3-10
Özel Demiryolu Rayları	350	3-5
Alaşımlı Çelik ve Çelik Teller	30-600	3-10
Elektirikli Çelik	700-5000	7-15

Kaynak: The Economic Times

Plânın uygulamaya alınması genel hatları ile Hindistan demir çelik endüstrisinin paydaşları üzerinde memnuniyet verici etki oluşturmuştur. Bununla birlikte çelik sektörü paydaşları, bazı ürün veya ürün kategorilerinin de programa dâhil

edilmesini, çelik ürünlerinde bazı alt kategorilerin birleştirilmesi yönünde hükümet ile istişare etmektedirler. Taleplerin yerine getirilmesi ve mutabakata varılmasının sektör üzerinde daha fazla katılımı teşvik edeceği ve plânın başarısında etkili olacağı belirtilmektedir (The Economic Times, 2022).

Bakanlık tarafından yürürlüğe alınan diğer politika da Hurda Çelik Geri Dönüşüm Programı'dır. Hindistan Çelik Bakanlığı kurumsal açıklamalarında yer verdiği üzere en son teknolojiyi benimseyerek küresel olarak rekabetçi bir çelik endüstrisi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Endüstri tesisleri için birincil hammadde olma özelliği taşıyan demir ve demirli hurda malzemeyi de bakanlık eylem plânlarına dahil eden bakanlık, hurdaya ayırma işlemlerinin gerçekleşmesini kolaylaştıracak ve bu işlemleri teşvik edecek faaliyetleri, çevreye duyarlı ve organize olmuş biçimde, bilimsel ve geri dönüşüm için uygun standartları hedeflemektedir. Hindistan özelinde özellikle son dönemde artan dayanıklı tüketim mamülleri ve otomotiv ürünlerinin tüketiminin ülkede aynı zamanda ömrünü tamamlamış ürün sayısının artmasına etki edeceği değerlendirilmektedir. Hindistan'da hurda üretiminin artırılması ve kayıt dışı hurdacılığın önüne geçilmesi amacıyla çevresel ve bilimsel faktörlere bağımlı bir geri dönüşüm uygulaması başlatılmasına karar verilmiştir. Programın uygulama evrelerinin ilk sırasında toplama veya sökülme merkezlerinin oluşturulması ve kurulacak bir hurda işleme merkezi ile tüm süreçlerin yasal prosedürlere bağlanması yer almaktadır. Bu merkezlerin, karayolları, demiryolları ve sanayi bölgeleri yakınlarında kurulmaları öngörülmektedir. Ulusal lojistik politikası ile uyumlu biçimde çevre dostu bir taşıma programı belirlenmesine öncelik verilmektedir. Kurulacak geri dönüşüm merkezleri sayesinde bu merkezlerin etrafında ve yakınında yerleşik olan firmaların ekonomik faaliyetlerinin gelişmesi ve yeni istihdam alanlarının yaratılması hedeflenmektedir (Notification, 2019).

Hindistan Çelik Bakanlığı tarafından önem atfedilen bir diğer politika da devlet alımlarında yerli demir çelik ürünlerinin tercih edilmesine ilişkin gerçekleştirilen DMI&SP politikasıdır. Politika, devlette yurt içerisinde üretilen demir çelik ürünlerinin tercih edilmesi amacıyla belirlenen kalite standartlarında üretilmiş demir çelik ürünleri ve imalat taleplerini içermektedir. Uygulanma biçimi olarak ise sadece çelik bakanlığı özelinde değil, Hindistan'da her bakanlığı ve bakanlığa bağlı olan alt kuruluşların tamamını kapsamaktadır. İstisna durumlar da DMI&SP içerisinde belirlenmiş olup, ihtiyaç duyulan ürün miktarının yerli kaynaklardan fazla olması ve ihtiyaç duyulan ürünün mevcut olmadığı kanıtlanması olarak iki başlık altında ifade edilmiştir. Hindistan Çelik Bakanlığı DMI&SP kapsamında ihtiyaç duyulan bir ürünün yerli ürün olarak nitelendirilebilmesi amacıyla minimum yerel katma değer şartı değerlemesi oluşturmuş ve bunu formülize etmiştir. Yerel katma değer şartını sağlamayan ürünler yerli demir çelik ürünü olarak sayılmayıp program kapsamı dışında bırakılacaktır (Notification, 2019).

Ülkelerin sosyo-ekonomik göstergeleri arasında yer alan çelik tüketimi ve nitelikli (paslanmaz) çelik tüketimi değerleri, ekonomik refahın belirleyicilerinden biri olarak anılmaktadır. Yurt içi çelik üretiminin artırılması amacıyla, Hindistan hükümeti ülkedeki çelik endüstrisinin daha hızlı büyümesini ve gelişmesini kolaylaştırmak için 2017 yılında Ulusal Çelik Politikası'nı (NSP) yayınlamıştır. Ana hatları ile NSP, tüm talebin yurt içinden karşılanmasını sağlamayı, 2030-2031 dönemine kadar 300 milyon ton ham çelik üretim kapasitesine ulaşmayı, 255 milyon tonluk çelik üretimini ve kişi başına 158 kilogramlık çelik tüketimini hedeflemektedir (Hindistan Çelik Bakanlığı).

3.5. Hindistan Çelik Bakanlığı Siyasi Tepkiler ve Parlamento

Soru önergesi kavramı, parlamentoların bilgi edinme araçlarından biri olup, hükümetlerin veya bakanların uyarılması açısından önemli görev üstelenen siyasi denetim şeklidir. Bu denetim şekli, iktidarı elinde bulunduran hükümetten somut bilgi almak ve konuyu hem parlamentonun hem de halkın bilgisine sunarak sorunların giderilmesini amaçlamaktadır (Bülbül, 2006: 6).

Hindistan Çelik Bakanlığı'na 2002 yılında Hindistan parlamentosunun alt kanadı *Lok Sabha* ve üst kanadı *Rajya Sabha*'da yöneltilen sorular konularına gruplandırılarak aşağıdaki Tablo 4'de sayısal adet olarak yer verilmiştir. Soruların belirlenmesinde ve sayımında doküman analizi yönteminden faydalanılmıştır.

Tablo 4. Soru Önergesi Sayıları

Soru Önergesi Konusu	Sayısı
Ar-Ge Yatırımları ve Ürün Geliştirme	11
Karbon Emisyonları ve Çevre Koruma	19
Yerli Çelik Üretimi	44
Dış Ticaret	25
Finansal Durum, Bütçe ve Ödemeler	31
İş Sağlığı ve İşçi Güvenliği	7

Kaynak: Hindistan Çelik Bakanlığı

Tablo 4 incelendiğinde, Hindistan Çelik Bakanlığı'na en çok soru önergesi verilen konunun yerli çelik üretimi başlığı altında toplandığı görülmektedir. 2022 yılında bakanlığa yöneltilen 44 sorudan 21 tanesi *Lok Sabha*'dan ve 23 tanesi de *Rajya*

Sabha'dan gelmiştir. Finansal durum, bütçe ve ödemeler ile ilgili verilen soru önergelerinin 16 tanesi *Rajya Sabha*'dan 15 tanesi de *Lok Sabha*'dan yöneltilmiştir. Soru içerikleri ele alındığında, özellikle sonuç odaklı büyüme teorisi ve sonuç bütçesi yöntemlerine geçilmesiyle birlikte yeterli, açıklayıcı ve şeffaf bilgiye ulaşamama ve finansal rakamları net olarak elde edememe nedeniyle soruldukları anlaşılmaktadır. İş sağlığı ve işçi güvenliği konusunda sorulan soru sayısı gruplama içerisinde en az tespit edilen konu başlığıdır. Karbon emisyonları ve çevre koruma başlıklarında yıllara göre soru sayısının artmasının, konunun hem çevresel faktörler hem de uluslararası kuruluşlar etkisinde yıldan yıla önem kazanması ile ilişkili olmasından kaynaklı olduğu değerlendirilmektedir.

Genel hatlarıyla çelik bakanlığına yöneltilen sorular ve içerikleri incelendiğinde yasama kurumlarının üyelerinin soru enflasyonuna yol açmadıkları değerlendirilmektedir. 2022 yılı sorularının içerisinde bakanlığa kişisel siyasi amaçlara ışık tutan veya anlam yükleyen soru sorulduğu tespit edilememiştir. Soru önergeleri içerik, bilgi arama amacı ve özellik açısından nitelikli olarak değerlendirilmektedir.

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Hindistan, 1947 bağımsızlığını kazanmasına müteakip 1952 yılında idarî hizmet birimi olarak çelik bakanlığını kurmuştur. Bakanlık, ülkenin eski dönemlerinden günümüze doğal kaynak zengini bir ülke olması ve özellikle demir cevherleri zenginliği nedeniyle hem jeopolitik hem de jeoekonomik konuda önem arz eden bir faaliyet içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Bakanlık kurulduğu yıldan günümüze 35 adet bakanla görev yapmıştır. Bakanların ortalama görev süresi 2.16 yıl olup yasama döneminin yarısı kadar bir zamana tekabül etmektedir. Hindistan'da çelik bakanı olarak görev yapan isimlerin daha sonraki dönemlerde ağırlıklı olarak başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı gibi görevlere gelmiş olmaları da dikkat çekicidir.

Bakanlığın faaliyetleri ve organizasyon yapısı değerlendirmeye alındığında ise İngiliz bürokrasi yapısının etki ve izlerine rastlanmaktadır. Ancak dünya nüfus sıralamasında en kalabalık ikinci ülke olma sıfatına haiz olan Hindistan'ın bürokratik yapısının da karmaşık olma beklentisi normal kabul edilmektedir. Hindistan Çelik Bakanlığı'nın yapısal özelliği dikkate alındığında ise kamu iktisadî teşebbüslerinin etkinliği dikkat çekicidir. Bakanlık bütçesine ve ülkenin çelik sektörü özelinde dış ticaret rakamlarına doğrudan etki eden ve ulusal rekabet düzeyinin belirleyicilerinin çelik sektörü kamu iktisadî teşebbüsleri olduğu değerlendirilmektedir.

Bakanlığın eylem ve politikalarının ağırlıklı olarak yerli üreticiyi desteklemek ile uluslararası ticaret dengeleri üzerinde şekillendiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, yürürlüğe alınan politikaların etkin bir biçimde işletildiği görülmektedir. Politika ve eylemlerin yürütülmesinde hazırlanan plânlarmın şekillerinin sürekli bir devinim içerisinde revize edilmesi, çelik sektörü paydaşlarından gelen talep ve tepkilerin değerlendirmeye alınarak uygulamaya geçirildiğini göstermesi açısından anlamlıdır. Bu nedenle bakanlık ve bakanlığın faaliyetleri ile ilgili çalışma ve ticari eylemlerde bulunan toplum kesimlerinin iyi ilişkiler içerisinde oldukları değerlendirilmektedir.

Hindistan hükümetleri ile eyalet idarecilerinin harcamalarının ülkenin gayri safi yurt içi hasılasının %30'luk kısmını aşmış olması toplum üzerinde tepkilere yol açmıştır. Bu nedenle alınan tedbirler arasında sonuç bütçesi uygulamasına geçilmesi kararlaştırılmıştır. Bir performans karnesi özelliği taşıyan sonuç bütçesi uygulaması halkın ve diğer kamu kesimlerinin beklentilerine cevap vermesi ve bakanlıkların performansını değerlendirebilmesi açısından anlamlı olarak değerlendirilse de kurumları hesap verilebilirlikten uzaklaştırdığı ve uygulamanın haklı veya haksız ayırımı gözetmeksizin bakanlığın savunabilirlik düzeyini arttırdığı değerlendirilmektedir. Bu durum bakanlığa verilen soru önergelerinde de tespit edilmiştir.

Bakanlığın politik yapısı incelendiğinde ve iktidarın bir parçası olarak bakanlık ele alındığında ülkede yer alan tüm siyasî ve entelektüel çevrelerin bakanlığın politik yapısına ve politik faaliyetlerine katılım gösterdiği görülmektedir. Gerek bakanlık faaliyetleri gerekse de bakanlığın idari ve politik yapısında herhangi bir sosyal bölünme bulgusuna rastlanmamıştır. Hindistan'ın çelik sektöründe uluslararası ticarete aktif rol alma eğilimindeki yüksekliği, hükümet organları ve özel sektör tarafları açısından program ve reformlarla birlikte desteklenmiştir.

Sonuç olarak müstakil bir bakanlık statüsü teşkil edilen çelik bakanlığının, özellikle dış ticarete ve uluslararası ilişkilerde stratejik karar ve eylemlerin hızlı alınarak uygulanmasında etkili sonuçlar verdiği değerlendirilmektedir. Konjonktürel değişimlere hızlı tepkiler vererek alınan kararlar, Hintli üreticilerin uluslararası pazarlarda rahatlamasına imkân sağlarken, hedef ülke pazarlarında ihtiyat ve gerginliğe neden olmaktadır. Bakanlığın yakın gelecekte Ar-Ge, yeni ürün geliştirme ve üretimde küresel iyi uygulama örneklerini benimseyerek geliştirme politikalarına ağırlık vereceği öngörülmektedir.

Hindistan'ın çelik üreticileri değerlendirmeye alındığında belirli bölgelerde yerleşik bulunan ve yoğun üretim faaliyeti içeren tesisler nedeniyle daha fazla enerji ihtiyacı ile birlikte emisyon yoğunluğu yaşandığı görülmektedir. Ülkenin net sıfır emisyon hedeflerine ulaşabilmesi adına üretim için alternatif bir yakıt geçiş politikası oluşturması, altyapı ve lojistik hizmetlerinin çelik sektörünün talep ve konumlarını da dikkate alacak şekilde geliştirilmesi, çelik üretimi için gerekli olan

koklaşabilir taş kömüründe ithalata bağımlılığı azaltıcı politikaların geliştirilmesi, çelik sektöründe faaliyet gösteren mikro işletmelerin daha fazla desteklenmesi ve vergi politikalarının revize edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA.

- AHUJA, R. (2001). Export Incentives in India Within WTO Framework. *Indian Coincil For Research on International Economic Relations*. 1-42.
- AKOĞLU, H. E., ÖZBEY, Ö. ve POLAT, E. (2019). Sporda Sürdürülebilir Başarı İçin Gençlik ve Spor Bakanlığı Faaliyetlerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Science Research*. 8 (2). 42-59.
- BALAAM, D. N., ve DILLMAN, B., (2021). *Uluslararası Ekonomi Politiğe Giriş*. Çev. N. Uslu. Ankara: Adres Yayınları.
- BARAD, M., M. (2010). A Study on Liquidity Management of Indian Steel Industry. *Doktora Tezi*. Saurashtra University, Philosophy Commerce, Faculty of Commerce, Rajkot.
- BER, G., P. (2023). Neoliberal Dönüşüm Sürecinde Türkiye’de Sosyal Politikalar: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı. İstanbul.
- BHUNIA, A. (2007). Liquidity Management of Public Sector Iron and Steel Enterprises in India. *Vidyasagar University Journal of Commerce*. 12. 85-98.
- BOSETO, L. (1987). Ordained and Unordained Ministers. *Melanesian Jorunal of Theology*. 3 (2). 77-82.
- BRUSH, J., E. (1952). The Steel Industry of India. *Geographical Review*. 42 (1). 37-55.
- BÜLBÜL, M. (2006). TBMM’nin Bilgi Edinme Yollarından Sözlü Soru Önergelerinin Cevaplandırılması. *Yasama Dergisi*. (3). 5-26.
- CHAKRABARTY, B. (2008). *Indian Politics and Society Since Independence Events Processes and Ideology*. London: Routledge.
- D’COSTA, A., P. (2009). Economic Nationalism in Motion: Steel, Auto and Software Industries in India. *Review of International Political Economy*. 16:4. 620-648.
- ERSÖZ, T., DÜĞENCİ, M., ÜNVER, M. ve EYİOL, B. (2015). Demir Çelik Sektörüne Genel Bir Bakış ve Beş Milyon Ton Üstü Demir Çelik İhracatı Yapan Ülkelerin Kümeleme Analizi İle İncelenmesi. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 4 (2). 75-90.
- FSNL. <http://fsnl.nic.in/> (09.06.2023).
- GUPTA, A. P. (2010). Evaluation of Governance: A Study of the Government of India's Outcome Budget. *Journal of Development Effectiveness*. 2 (4). 566-573.
- HİNDİSTAN ÇELİK BAKANLIĞI. Ministry of Steel <https://steel.gov.in/> (09.06.2023).
- HİNDİSTAN MALİYE BAKANLIĞI. Ministry of Finance <https://www.indiabudget.gov.in/>. (10.06.2023).
- HUMMEL, R., E. (2004). *Understanding Metaterials Science*. New York: Springer Publications.
- JAIN, R. B., ve DWIVEDI, O., P. (1990). Administrative Culture and Bureaucratic Values in India. *Indian Journal of Public Administration*. 36 (3). 435-450.
- JOHNSON, W., A. (1996). *The Steel Industry of India*. London: Harvard University Press.
- KENNEDY, P. (1991). *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*. Çev. B. Karanakçı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- KIOCL. <https://www.kioclltd.in/> (09.06.2023).

- KOTLER, P., JATUSRIPITAK, S., ve MAESINCEE, S. (1997). *Ulusların Pazarlanması*. Çev. A. Buğdaycı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- KULKE, H., ve ROTHERMUND, D. (2001). *Hindistan Tarihi*. Çev. M. Günay. Ankara: İmge Kitabevi
- LABSON, B., S. (1997). Changing Patterns of Trade in the World Iron and Steel Market: An Econometric Analysis. *Journal of Policy Modeling*. 19 (3). 237-251.
- MALLETT, A. ve PAL, P. (2022). Green Transformation in The Iron and Steel Industry in India: Rethinking Patterns of Innovation. *Energy Strategy Reviews*. 44 (1). 1-12.
- MASUM, N., M. (2018). Administrative Reform in India: Retaining the British Steel Frame. *Asian Journal of Political Science*. 26 (3). 431-446.
- MISHRA, R., K. (2017). History and Context of Public Administration in India. *Public Administration in South Asia*. 29-50.
- MOIL. <https://www.moil.nic.in/> (09.06.2023).
- MSTC. <https://www.mstcindia.co.in/> (09.06.2023).
- NATIONAL PORTAL OF INDIA. <https://www.india.gov.in/> (20.09.2023).
- NMDC. <https://www.nmdc.co.in/> (09.06.2023).
- NOTIFICATION. (2019). Steel Scrap Recycling Policy. *Ministry of Steel*. New Delhi.
- NOTIFICATION. (2019). DMI&SP. *Ministry of Steel*. New Delhi.
- OECD. (Organisation for Economic Co-Operation and Development). <https://data.oecd.org/> (03.06.2023).
- PARLAK, B. ve CANTÜRK, C. (2009). *Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetmel Yapılar*. Bursa: Alfa Yayınları.
- RINL (Rashtriya Ispat Nigam). <https://www.vizagsteel.com/index.asp> (09.06.2023).
- REUTERS. (2018). <https://www.reuters.com/article/> (09.06.2023).
- SABITHA, G. (2020). A Study on Sectorial Contribution of GDP in India From 2010 to 2019. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*. 19 (1).18-31.
- SHAFQAQ, M. (2019). Afganistan İslâm Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı: Kurumsal Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Politikası ve İşletmeciliği Ana Bilim Dalı.
- SINGH, M., P. (2017). Administrative Reforms in India. *Indian Journal of Public Administration*. 58 (4). 654-674.
- SINHA, A. ve SINGH, J. (2011). Jamshedpur: Planning an Ideal Steel City in India. *Journal of Planning History*. 10 (4). 263-281.
- SAIL. (Steel Authority of India Limited). <https://www.sail.co.in/> (01.06.2023).
- STEEL MINT (2022). *Budget 2022-2023*. Impact on Indian Iron and Steel Industry.
- STRIELKOWSKI, W., GRYSHOVA, I. ve KALYUGINA, S. (2017). Modern Technologies in Public Administration Management: A Comparison of Estonia, India and United Kingdom. *Administration & Public Management Review*, (28). 174-185.
- SÜREKLİ, N., C. (2016). Kamu Yönetiminin Denetlenmesinin Bir Aracı Olarak Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) Kurumu Çin Hindistan ve Türkiye'deki Uygulamaları. *Doktora Tezi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Konya.
- TEZ., Z. (2012). *Madencilik Metalürji ve Mineralojinin Çileli Tarihi*. İstanbul: Doruk Yayınları.

THE ECONOMIC TIMES. (2019). <https://economictimes.indiatimes.com> (07.06.2023).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TİCARET BAKANLIĞI. (2022). *Hindistan Ülke Profili*. Ankara: Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Yayınları.

UN. (United Nations). <https://www.un.org/> (20.09.2023).

WORLD STEEL ASSOCIATION. (2022). <https://worldsteel.org/> (08.06.2023).